

Reakcie na motu proprio Traditionis custodes

Mikuláš Hučko

20. júla 2021 ✝ Cirkev

Zdroj: wikimedia commons

Francúzski katolícki biskupi vyjadrili v sobotu uznanie veriacim a pastierom komunít Tradičnej latinskej omše (TLM) po zverejnení motu proprio *Traditionis Custodes* pápeža Františka.

„Francúzski biskupi chcú vyjadriť veriacim, ktorí zvyčajne slávia podľa misála svätého Jána XXIII., a ich pastierom uznanie za starostlivosť, úctu k duchovnej horlivosti a odhodlanie pokračovať v spoločnom poslaní v spoločenstve Cirkvi a podľa platných noriem.“

Vyhlásenie pokračovalo: *„Opatrenia motu proprio Traditionis custodes a list Svätého Otca biskupom, sú náročnou výzvou pre celú Cirkev k autentickej eucharistickej obnove.“*

Niektorí biskupi, hlavne v USA, oznámili, že nemajú v úmysle zaviesť nijaké obmedzenia. Ordinári viacerých amerických diecéz oznámili, že omše sa budú sláviť podľa aktuálneho harmonogramu a na rovnakých miestach. Medzi biskupmi, ktorí sa vyjadrili v prospech tridentskej omše, je napríklad **Salvatore Cordileone** zo San Francisca.

„Pokiaľ ide o slávenie rímskej liturgie pred reforiem 70. rokov, chcel by som ešte raz zdôrazniť veľké pastoračné a duchovné dobro, ktoré do života Cirkvi priniesli“, zdôraznil Edward Scharfenberger, biskup z Albany.

Rozhodnutie pápeža, ktoré zarmútilo časť katolíckeho sveta, malo byť reakciou na analýzu biskupov, ktorí minulý rok odpovedali na anketu o implementácii *Summorum Pontificum*, ktorú im rozposlal pápež František.

Biskup Scharfenberger uviedol, že Vatikán ankety nesumarizoval a ignoroval názory, ktoré pozitívne hodnotili ovocie *Summorum Pontificum*, vrátane jeho vlastného stanoviska.

Kardinál Burke

zdroj: Flickr

Kardinál Raymond Leo Burke nesúhlasí s hodnotením reality, ktoré malo vyplynúť z prieskumov. Bývalý prefekt Apoštolskej signatúry uviedol, že nebol svedkom „*vážne negatívnej situácie*“, ako to opisuje pápež František v sprievodnom liste motu proprio. Hierarcha vyjadril prekvapenie nad skutočnosťou, že „*tvrdé*“ motu proprio okamžite vstúpilo do platnosti, hoci „*obsahuje veľa prvkov, ktoré si pri jeho uplatňovaní vyžadujú štúdium*“.

„*Modlím sa, aby veriaci nepodľahli znechuteniu, ktoré nevyhnutne vyvoláva takáto prísnosť, ale aby s pomocou Božej milosti vytrvali v láske k Cirkvi a jej pastierom*“, uviedol kardinál Burke.

Kňazstvo bratstva svätého Petra (FSSP) je duchovné spoločenstvo apoštolského života pápežského práva, ktorú kanonicky zriadil pápež Ján Pavol II. v roku 1988. Bratstvo, ktoré má viac ako 300 kňazov a 150 seminaristov z 30 krajín, využíva rímsky misál spred II. vatikánskeho koncilu. Na svojej stránke vydalo vyhlásenie:

„*Zverejnenie najnovšieho motu proprio Traditionis Custodes, ktorým pápež František zavádza nové obmedzenia pre mimoriadnu formu rímskeho obradu nás mnohých znepokojilo. V tomto okamihu je príliš skoro povedať, aké bude mať dôsledky pre Bratstvo svätého Petra, ale ubezpečujeme vás, že sme odhodlaní slúžiť veriacim v našom apoštoláte podľa našich stanov a podľa našej charizmy, tak ako sme to robili od svojho založenia.*

Musíme sa snažiť vidieť tento kríž ako prostriedok nášho posvätenia a pamätať na to, že Boh nikdy neopustí svoju Cirkev. Sám náš Pán sľubuje potrebné milosti, aby sme so silou a odvahou mohli niesť náš kríž. Nesmieme však zanedbávať svoju úlohu veriacich katolíkov; modlime sa a prinášajme každodenné obety a verme v príhovor Panny Márie, svätého Jozefa a nášho patróna svätého Petra.

Ak sa 14 rokov po *Summorum Pontificum* môže postoj pápeža zmeniť v jednej veci, ktorá je na úrovni doktríny – o 180 stupňov – môže to vyvolať veľký zmätok a pocit nestability aj pokiaľ ide o akúkoľvek inú náuku, napísal spisovateľ a novinár **Paweł Lisicki**.

Poukazuje na chybu z pohľadu cirkevnej politiky. – *Bohužiaľ, toto rozhodnutie musí viesť k ďalším rozporom. Mnohí z kňazov, ktorí už istý čas slávia sväté omše v tradičnom obrade, si budú musieť odpovedať vo svojom svedomí, alebo zostať verní tomuto rozhodnutiu. Je to tiež obrovský problém pre mnohé spoločenstvá veriacich, ktorí boli vychovaní v tomto obrade alebo ho prijali – podotýka. Kladie tiež otázku, či azda nemáme do činenia – vyjadrené sekulárnym*

jazykom – s prekročením kompetencií?

Už dlho sa hovorí o možnosti pápeža radikálne obmedziť omšu v tradičnom rímskom obrade. Pred mesiacom mladý taliansky salezián, **páter Marco Begato**, ukázal jeho možné a dnes už aj naplnené dôsledky: „*Odstrániť Summorum Pontificum – navyše ešte za života Benedikta XVI. – bude nielen nepríjemnou ranou pre liturgiu, ale predovšetkým veľkou ranou pre autoritu. (...) Či nebude vzbudzovať dojem, že priame rozhodnutia pápeža sú aj tak pochybné, platné nanajvýš niekoľko desaťročí a kedykoľvek ich možno bez problémov odvolať? V tomto zmysle podkopanie Summorum Pontificum oslabí dôveryhodnosť samotného Svätého Otca a hierarchie, podlomí ich autoritu. (...) A ak vôľa a zámery predstavených nie sú jasné, ak ich rozhodnutia vyplývajú skôr z meniacej sa kuriálnej „rovnováhy síl“ a spoločenskej módy, než z definovaných a pevných teologických predpokladov – prečo by sme ich mali počúvať? (...) Nejde o psychologickú reakciu, ale o vážny morálny problém. Máme povinnosť počúvať tých, ktorí nám istým spôsobom oznamujú Božiu vôľu.“*

„Garanciou viery i slobody v Cirkvi bola vždy nemennosť dogmatických definícií, pietizmus voči sviatostiam a hranice authority, ktorá má v katolicizme služobný charakter.“

„Ani sama najvyššia autorita Cirkvi nemôže liturgiu meniť podľa svojej ľubovôle, ale iba v poslušnosti viere (oboedientia fidei) a v posvätnej úcte k tajomstvu liturgie“ – stojí v článku 1125 Katechizmu sv. Jána Pavla II.

Kňaz Piotr Sikora v liberálnom katolíckom týždenníku *Tygodnik Powszechny* píše, píše, že jednou z najvýraznejších zmien pre pokoncilových veriacich bola reforma liturgie. Väčšina Cirkvi tieto reformy privítala pozitívne, ale boli skupiny, ktoré kritizovali zmeny a chceli sláviť svätú omšu „po starom“. Boli to skupiny, ktoré sa odtrhli od Cirkvi neprijatím II. vatikánskeho koncilu (tzv. lefebvristi), aj katolíci, ktorí chceli zostať v katolíckej Cirkvi.

Tí druhí zostali na okraji katolíckeho hlavného prúdu, ale v posledných rokoch si začali získavať čoraz viac priaznivcov aj medzi mladými ľuďmi. Prelomovým rokom pre tieto kruhy bol rok 2007, keď pápež Benedikt XVI. v dokumente *Summorum Pontificum* umožnil každému kňazovi sláviť omšu v predkoncilovom obrade a vytvoril široké príležitosti pre všetkých veriacich, ktorí sa chcú zúčastniť na sv. liturgii v tejto podobe.

Odvtedy sa kruhy, ktoré sa často nazývajú tradicionalistické, vyvíjali dynamicky – to platí pre rehoľné aj laické spoločenstvá. Nejde iba o liturgiu, ale aj o teologické uvažovanie o stave Cirkvi a civilizácie. Dá sa povedať, že sa objavil silný konzervatívny trend kritický nielen voči súčasným kultúrnym zmenám, ale aj voči všetkým pokoncilovým reformným hnutiam v Cirkvi. (...) V tejto súvislosti František dospel k záveru, že „uvoľnenie tridentskej omše“ Benediktom XVI. ohrozuje jednotu Cirkvi a preto pre zachovanie tejto jednoty radikálne obmedzil možnosť slávania predkoncilového obradu.

Podľa kňaza Petra Sikoru, pápežovo rozhodnutie sa z istého pohľadu môže javiť ako pochopiteľné: František sa administratívnym aktom snaží oslabiť cirkevné kruhy, o ktorých má pocit, že sú v opozícii voči nemu. Toto je, bohužiaľ, rozhodnutie, ktoré vraj je v rozpore s víziou Cirkvi, ktorú František hlásal od samého začiatku svojho pontifikátu: ide o víziu decentralizovanej Cirkvi, ktorá si cení iniciatívu veriacich na lokálnej úrovni, v ktorej úlohou autorít nie je ani tak vynucovať poslušnosť a nahrádzať svedomie, ako skôr trpezlivo sprevádzať tých, ktorí sa mýlia (najmä ak sa mýlia v dobrej viere, snažia sa urobiť niečo dobré v

komplikovanej realite).

O. Sikora zdôrazňuje, že *„hlboko nesúhlasím s väčšinou teologických myšlienok, ktoré počúvam z tradicionalistického prostredia. Rímsky obrad v predkoncilovej podobe nie je „mojím“ spôsobom slávenia Eucharistie. Ale stretnutie s ľuďmi, ktorí sa zúčastňujú tejto liturgie a prostredníctvom nej formujú svoje náboženské myslenie, bolo a je pre mňa obohatením.“*

Kňaz Piotr Sikora pripúšťa, že zrejme nepozná všetky fakty a že možno je z pohľadu cirkevnej politiky pápežovo rozhodnutie správne a rozvážne.

Podľa **Pawla Milczareka** bude teraz veľa – nie všetko, nie vždy – závisieť od spôsobu, akým budú situáciu riešiť biskupi v diecézach. Nový dekrét pápeža Františka samozrejme nie je dogmou. Treba s ňou počítať ako s prejavom vôle toho, kto sedí na Petrovom stolci, ale podlieha čítaniu, hodnoteniu a kritike, ktoré vychádzajú najmä zo zásad, ktorých je tento stolec strážcom a ochrancom.

Taylor Marshall hovorí: *„Chcú nás nálepkovať ako rigidných, chcú nás vidieť nahnevaných, aby sme obviňovali a takto sa znemožnili. A my to robiť nebudeme. Naša odpoveď: Zachováme pokoj, budeme sa modliť, budeme vlúdni, ale zároveň budeme klásť odpor. Je to čas, v ktorom sa máme stať svätí bez rozčulovania.“*

Prof. Roberto de Mattei

zdroj: archív portálu christianitas.sk

Taliansky historik **prof. Roberto de Mattei** článku venovanom najnovšiemu motu proprio dal titulok *Vojna na okraji priepasti* a píše, že zámerom motu proprio pápeža Františka *Traditionis custodes* zo 16. júla 2021 je potlačiť akýkoľvek prejav vernosti tradičnej liturgii, výsledkom vraj však bude rozpútanie vojny, ktorá sa nevyhnutne skončí triumfom cirkevnej Tradície.

Profesor uvádza, že keď 3. apríla 1969 vyhlásil Pavol VI. *Novus Ordo Missae* (NOM), jeho základnou myšlienkou bolo, že v priebehu niekoľkých rokov sa tradičná omša stane iba spomienkou. Predpoveď sa však ukázala ako nesprávna.

Ba dnes kňazské semináre zívajú prázdnotou, farnosti sa vyprázdňujú, ba neraz z nich odchádzajú kňazi, ktorí sa oženia a vracajú do civilného života. Naopak, miesta, kde sa slávi tradičná liturgia a hlása tradičná viera a morálka, o veriacich nemajú núdzu a sú živnou pôdou pre povolania. Tradičná svätá omša sa pravidelne slávi v 90 krajinách na všetkých kontinentoch a počet veriacich, ktorí sa na nej zúčastňujú sa z roka na rok zvyšuje, vďaka čomu rastie Bratstvo svätého Pia X., aj inštitúty *Ecclesia Dei*, ktoré sa zrodili po roku 1988. Ešte aj koronavírus prispel k tomuto nárastu, keď mnohí veriaci znechutení podávaním svätého prijímania na ruku odišli zo svojich farností a išli prijímať Eucharistiu na miesta, kde sa stále podáva do úst.

De Mattei píše, že ak progresivistickí autori, medzi ktorých počíta Andreu Riccardiho zo Spoločenstva Sant'Egidio, nariekajú nad spoločenským zánikom Cirkvi (*La Chiesa brucia. Crisi e futuro del cristianesimo* Cirkev v plameňoch. Kríza a budúcnosť kresťanstva), jednou z príčin je práve nedostatok príťažlivosti novej liturgie, pretože nedokáže v takej miere vyjadriť zmysel pre posvätno a transcenciu.

Taliansky profesor sa pozastavuje nad tým, že pápež František nepovažoval za potrebné zasiahnuť proti rozbíjačom jednoty v nemeckom episkopáte, ktorí presadzujú herézy odvolávajúc sa pritom na II. vatikánsky koncil, ale zdá sa, že je presvedčený, že jediné hrozby pre jednotu Cirkvi pochádzajú od tých, ktorí vzniesli pochybnosti o koncile, či predložili otázky ohľadom encykliky *Amoris laetitia*, na ktoré sa však nedočkali odpovede.

Z právneho hľadiska zrušenie práva jednotlivých kňazov sláviť podľa liturgických kníh spred reformy Pavla VI. je podľa de Matteiho nelegitímnym aktom. V *Summorum Pontificum* Benedikt XVI. zdôraznil, že tradičný obrad nebol nikdy zrušený a že každý kňaz má plné právo sláviť ho kdekoľvek na svete. *Traditionis custodes* však vykladá toto právo ako privilégium, ktoré môže najvyšší zákonodarca odňať. Tento *modus procedendi* je však vraj úplne svojvoľný, pretože zákonnosť tradičnej omše nevyplýva z *privilegia*, ale z uznania *subjektívneho práva* jednotlivého veriaceho bez ohľadu na to, či je laik, diecézny kňaz alebo rehoľník. Benedikt XVI. nič „neudeloval“, iba uznal právo používať „misál z roku 1962“, ktoré „nikdy nebolo zrušené“ a duchovne z neho čerpať.

Princíp, ktorý *Summorum Pontificum* uznáva, je nemennosť buly *Quo primum* svätého Pia V. zo 14. júla 1570. Ako poznamenal významný kanonista **Abbé Raymond Dulac** (*Le droit de la Messe romaine*, Courrier de Rome, 2018), sám Pius V. nezaviedol nič nové, iba obnovil starodávnu liturgiu a dal každému kňazovi večné privilégium sláviť ju. Nijaký pápež nemá právo rušiť alebo meniť obrad, ktorý sa datuje od apoštolskej tradície, a ktorý sa formoval v priebehu storočí, čo je takzvaná omša svätého Pia V., potvrdzuje veľký liturgista **mons. Klaus Gamber** v zväzku, ktorý vo francúzskom vydaní nesie predslov kardinála Ratzingera (*La Réforme liturgique en question*, Editions Sainte-Madeleine, 1992).

Podľa de Matteiho *Traditionis Custodes* potvrdzuje proces centralizácie moci pápeža Františka, čo je vraj v rozpore s jeho neustálym vyzdvihovaním „synodality“ v Cirkvi. Výrazom, „*je výlučne na biskupovi, aby vo svojej diecéze upravil mimoriadnu formu*“ v skutočnosti motu proprio (porov. čl. 4) obmedzuje diskrečnú právomoc a autonómiu biskupa, keď stanovuje, že na slávenie omše, o ktorú žiada diecézny kňaz, nestačí jeho povolenie, ale je potrebné požiadať o *placet* Apoštolskej stolice.

Podľa de Matteiho sa boj odohráva na okraji priepasti schizmy. Pápež František tam vraj chce vrhnúť svojich kritikov a dotlačiť ich, aby *de facto* vytvorili „pravú Cirkev“, ktorá by stála proti nemu, ale sám riskuje, že padne do priepasti, ak bude silou mocou stavať proti sebe koncil a Tradíciu. Motu proprio *Traditionis Custodes* je podľa neho krok týmto smerom.

Profesor končí článok poukázaním na to, že: „*Jediným legitímnym odporom je odpor tých, ktorí neignorujú kánonické právo a pevne veria vo viditeľnosť Cirkvi; tých, ktorí neustúpia protestantizmu a nenárokujú si byť pápežom proti pápežovi; tých, ktorí krotia svoj jazyk a potláčajú nezriadené vášne, ktoré môžu viesť k unáhleným gestám; tých, ktorí neskĺznu do apokalyptických fantázií a v búrke si udržiavajú pevnú rovnováhu; napokon tých, ktorí všetko zakladajú na modlitbe, v presvedčení, že Jeho Cirkev zachráni iba Ježiš Kristus a nikto iný.*“

Kardinál Gerhard Müller

zdroj: Flickr

Motu proprio sa venuje aj bývalý prefekt Kongregácie pre náuku viery **kardinál Gerhard Müller** v článku pod názvom *Kardinál Müller o obmedzeniach TLM.*

Kardinál vyčíta dokumentu, že vraj bez najmenej empatie ignoruje náboženské cítenie (často mladých) účastníkov omší podľa misálu Jána XXIII. (1962) a namiesto toho, aby pastier ocenil vôňu oviec, udrel ich svojou pastierskou palicou. Zdá sa mu tiež nespravodlivé obmedzovať slávenie „starého“ obradu iba preto, že priťahuje niektorých problematických ľudí: *abusus non tollit usum*.

Poukazuje na to, že ustanovenia *Traditionis Custodes* majú disciplinárnu, nie dogmatickú povahu a každý budúci pápež ich môže znova zmeniť, ale nezabúda pripomenúť, **že pápeža v jeho starostlivosti o jednotu Cirkvi v zjavenej viere treba plne podporiť** v prípadoch, keď by slávenie svätej omše podľa misálu z roku 1962 malo byť výrazom odporu voči autorite II. vatikánskeho koncilu, teda, keby sa v liturgickom a pastoračnom poriadku relativizovala alebo dokonca popierala náuka viery a etiky Cirkvi.

V prípade *Traditionis Custodes* podľa nemeckého kardinála pápež správne trvá na bezpodmienečnom uznaní II. vatikánskeho koncilu. Katolíkom sa nemôže nazývať nikto, kto sa buď chce vrátiť pred II. vatikánsky koncil (alebo akýkoľvek iný koncil uznaný pápežom) ako čas „pravej“ Cirkvi, alebo chce túto Cirkev opustiť ako medzistupeň k „novej Cirkvi“.

Na druhej strane porovnáva rozhodné rozhodnutie Františka zasiahnuť proti tzv. tradicionalistom s jeho prístupom k nespočetným liturgickým výstrelkom „progresívcov“, ktoré sú už na hranici rúhania, konkrétne vnášanie pohanských prvkov do katolíckej liturgie –, ktorá vo svojej podstate je uctievaním jediného a trojjediného Boha – a to mytologizáciou prírody, environmentálnym modlárstvom, ako aj výjavmi s Pachamamou.

Bývalý prefekt upozorňuje na skutočnosť, že **učenie koncilu** o jedinečnosti Kristovho vykupiteľského diela, apoštolskej tradície, neomylnosti magistéria, primáte pápeža, dôstojnosti kňazstva, svätosti a nerozlučnosti manželstva – **je hereticky popierané a** v otvorenom rozpore s II. vatikánskym koncilom **väčšinou nemeckých biskupov a laikov**, ktorí napriek všetkému vonkajšiemu nadšeniu navonok prejavovanému pápežovi Františkovi, popierajú autoritu, ktorú mu ako Petrovmu nástupcovi udelil Kristus. **Dokument Kongregácie pre náuku viery** o nemožnosti legitimizácie rovnakopohlavných a mimomanželských sexuálnych kontaktov formou požehňávania je nemeckými (a nielen nemeckými)

biskupmi, kňazmi a teológmi **zosmiešňovaný iba ako názor nekvalifikovaných kuriálnych úradníkov**. Tu máme do činenia s ohrozením jednoty Cirkvi v zjavenej viere, ktorá pripomína rozsah protestantskej schizmy v 16. storočí.

Vzhľadom na disproporciu medzi relatívne skromnou reakciou na masívne útoky na jednotu Cirkvi v nemeckej „Synodálnej ceste“ (ako aj v iných pseudoreformách) a tvrdým zdisciplinovaním tradicionalistickej menšiny kardinálovi prichádza na um obraz hasičského zboru, ktorý – namiesto toho, aby zachraňoval veľký horiaci dom – zachraňuje malú stodolu v blízkosti.

Emeritný prefekt vyjadruje nádej, že Kongregácie pre Boží kult a disciplínu sviatostí, ktoré dostali novú kompetenciu, sa neopoja mocou a nebudú si myslieť, že musia viesť ničivú kampaň proti tradičným komunitám – v hlúpom presvedčení, že tým preukazujú službu Cirkvi a podporujú II. vatikánsky koncil.

Kardinál Gerhard Muller na záver píše, že: *„Ak má Traditionis Custodes poslúžiť jednote Cirkvi, môže to znamenať iba jednotu vo viere, ktorá nám umožňuje „dospieť k dokonalému poznaniu Božieho Syna“, čo znamená jednotu v pravde a láske.“* (Porov. Ef 4, 12–15)

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/reakcie-na-motu-proprio-traditionis-custodes/>